

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Politika ochrany životního prostředí před chemickým znečištěním (ENV005) přednáška č. 4

Ing. Kateřina Šebková, Ph.D.

25.října 2016

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
VLÁDEČI A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah této přednášky

- Globální právní nástroje - terminologie mezinárodního práva - úmluvy
- Stockholmská úmluva o perzistentních organických polutantech - modelový nástroj
- struktura a obsah
- nástroje
- zapojení úmluvy do legislativy EU a CZ

Globální nástroje - mezinárodní právo

Potřebné pojmosloví

- **smluvní strana**
- úmluva
- MEAs, smlouva, dohoda, protokol
- podpis, ratifikace, přijetí, schválení nebo přistoupení (signature, ratification, acceptance, approval, accession)
- depozitář
- postup ratifikace (domácí úroveň)
- **konference smluvních stran/zasedání** – COP/MOP
- pozorovatel
- byro, sekretariát
- podpůrný orgán – subsidiary body, expertní skupiny, otevřená pracovní skupina (AHJWG)

Mezinárodní právo - smluvní strana

- ✓ státy jsou vázány pouze těmi mezinárodními smlouvami, jejichž smluvní stranou souhlasily se stát
- ✓ státy musí dodržovat základní princip mezinárodního práva – pacta sunt servanda (dohody se musí dodržovat).

Stát se stává smluvní stranou environmentálních smluv:

- protože je to **v zájmu státu, jehož životní prostředí je v ohrožení činnostmi jiných států nebo i dosavadních vlastních činností** a chce za přispění spolupráce s mezinárodním společenstvím zlepšit stav životního prostředí na území ve své jurisdikci (případ Československa a ČR především v letech 1990-1998)
- protože chce hrát úlohu **zodpovědného účastníka mezinárodních vztahů** a aktivního ochránce životního prostředí **v zájmu kvality života obyvatelstva na území** pod svou jurisdikcí a také obyvatel celé planety, žijících na území pod jurisdikcí jiných států (dnes přístup členských států Evropské unie včetně ČR)
- protože si chce zajistit **přístup k mezinárodním finančním zdrojům a technické pomoci** (pragmatický přístup většiny rozvojových států a států s transformující se ekonomikou, jejichž ekonomický potenciál a domácí prioritizace rozvoje nedovoluje věnovat odpovídající zdroje ochraně životního prostředí). – SIDS, LDCs, DC, CEITs

Konference smluvních stran (COP/MOP)

- Vrcholný orgán úmluvy
- Připravuje ho byro úmluvy za pomoci sekretariátu
- Jednání v plénu, kontaktní skupiny
- Výstup = rozhodnutí (decision/resolution..)
- Doba trvání? - většinou týden (ale i déle = klima 2 týdny, montrealský protokol až 3 týdny), snahy o racionalizaci nákladů „back-to-back“ u podobných témat
- Tlumočení - 6 oficiálních jazyků OSN (arabština, angličtina, čínština, francouzština, ruština a španělština)

Struktura mezinárodních smluv (obecně)

1. **Preambule**
2. **Vnitřní členění smlouvy**
 - operativní (meritorní) část - články/kapitoly/hlavy..
 - závazky, opatření, jak dosáhnout cíle
 - mechanismy fungování smlouvy
3. **Ustanovení o řešení sporů**, které mohou vzniknout při jejím provádění. – settlements of dispute
4. **Závěrečná ustanovení** (protokolární články), t.j. ustanovení o vstupu smlouvy v platnost, o trvání platnosti smlouvy, o ukončení její platnosti, o změnách, doplňcích, přílohách a revizi smlouvy.
5. **Přílohy, dodatky, protokoly**

Jaké látky regulujeme a nástroje máme na mezinárodní úrovni?

Globální nástroje (tzv. MEAs) k chemickým látkám a odpadům (zkr. názvy)

Vídeňská úmluva+Montrealský protokol - více než 100 látek poškozujících ozonovou vrstvu (freony, halony, methylbromid, fluorované skleníkové plyny)

Basilejská úmluva – seznamy nebezpečných odpadů – 45 kategorií

Rotterdamská úmluva – zejména pesticidy, 47 (zvláště nebezpečné i konvenční)

Stockholmská úmluva – POPs – 26 člověkem vyrobených látek – viz podrobněji dále

Minamatská úmluva ke rtuti - rtuť

Úmluvy Evropské hospodářské komise OSN – nejsou globální, ale vztahují se na Evropu (EHK)/severní polokouli

Helsinská úmluva – bezpečnostní dokumentace – seznam látek v příloze I

CLRTAP (8 protokolů) – síra, ozon, dusík, těžké kovy, POPs, VOC

Kyjevský protokol (PRTR) – 86 látek – přenosy a úniky do životního prostředí a v odpadech...

A není to málo?

Proč mluvíme o mezinárodních úmluvách?

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Česky: <http://youtu.be/hMF9NUAfR-I>
Anglicky: <http://youtu.be/JxmryXtdnKo>

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Stockholmská úmluva o perzistentních organických polutantech

Modelový globální právní nástroj

Stockholmská úmluva

Co jsou POPs?

- látky vyrobené člověkem používané jako pesticidy a průmyslové chemikálie, vznikají však i jako vedlejší produkty spalovacích procesů
- vyznačují se vysokou toxicitou, jsou většinou karcinogenní, mutagenní či teratogenní
- dlouhodobě setrvávají v prostředí a u některých sloučenin dokonce nebyl zaznamenán jejich přirozený rozklad (PFOS). Přenášejí na velké vzdálenosti hlavně vzduchem či vodou a jsou detekovány také v prostředí, kde nebyly nikdy záměrně používány
- v živých organismech se kumulují, jsou rozpustné v tucích a z nich se těžko odbourávají

Terminologie: perzistentní organické polutanty, perzistentní organické látky, perzistentní organické znečišťující látky

Proč Stockholmská úmluva o POPs?

Vědci: dopady perzistentních organických polutantů v životním prostředí – 60.léta

Látky zařazené do Stockholmské úmluvy

Datum zařazení do úmluvy vstup v platnost (všeobecná) <u>vstup v platnost pro EU + MS</u> celkem látek	příloha A látky určené k odstranění z použití a výroby	příloha B látky, jejichž užití je omezeno	příloha C látky, na které se vztahují opatření proti jejich nezamýšlené výrobě
22.05.2001 17.05.2004 <u>17.05.2004</u> 12 látek („dirty dozen“)	aldrin, chlordan, dieldrin, endrin, heptachlor, hexachlorbenzen (HCB), mirex, toxafen polychlorované bifenyly (PCB)	1,2-dichlor difenyltrichlorethan (DDT)	hexachlorbenzen (HCB), polychlorované bifenyly (PCB) a polychlorované dibenzo-p-dioxiny a dibenzofurany (PCDD/PCDF).
04.-08.05.2009 26.08.2010 <u>26.08.2010</u> 21 látek	α -hexachlorcyklohexan, β -hexachlorcyklohexan, chlordakon, hexabrombifenylyl, hexabromdifenyloether a heptabromdifenyloether, lindan, pentachlorbenzen, tetrabromdifenyloether a pentabromdifenyloether.	kyselina perfluoroktansulfonová a její soli (tzv. sloučeniny na bázi PFOS)	pentachlorbenzen
25.-29.05.2011 27.10.2012 <u>27.10.2012</u> 22 látek	endosulfan		
28.04.-10.05.2013 26.11.2014 <u>26.04.2016/</u> 23 látek	hexabromcyklododekan		
04.-15.05.2015 15.12.2016 <u>15.12.2016</u> 26 látek	pentachlorfenol jeho soli a estery, polychlorované naftaleny, hexachlorbutadien		polychlorované naftaleny

Stockholmská úmluva o perzistentních organických polutantech (POPs)

- 180 smluvních stran (říjen 2016) - viz „Status of Ratification“ (neratifikovaly např. USA, Itálie, Malajsie, Uzbekistán...)
CEE: 24 zemí, 23 z nich Úmluvu již ratifikovalo + Kosovo (UN status...)
EU: 28 zemí, 2 neratifikovaly (IT, MT)
- Sekretariát úmluvy sídlí v Ženevě (UNEP-DTIE)
- Výkonný tajemník Rolph Payet
- společný tajemník tří úmluv, od října 2014

(chm.pops.int) www.pops.int

Stockholmská úmluva velmi stručně

Úmluva upravuje výrobu, použití, dovoz a vývoz perzistentních organických polutantů uvedených v přílohách A, B, C

Cíl: zlepšit ochranu zdraví a životního prostředí před POPs

- Text úmluvy : 30 článků a 7 příloh
- COP 1x za 2 roky - jednací řád = rules of procedure
- Byro úmluvy má 10 členů (2 za region)
- Pracovní skupiny - čl. 5, 8, 16 (jednací řád/pole působnosti = terms of reference)

Stockholmská Úmluva - text

Preambule

Cíl (čl. 1)

Definice (čl.2)

Věcná část (čl. 3 - 17 + přílohy A-F)

Řešení sporů (čl. 18 + příloha G)

Mechanismy fungování (čl. 19-20) = COP + sekretariát

Závěrečná ustanovení (čl. 21-30)

Stockholmská úmluva – věcná část - nástroje

- opatření ke **snížení emisí POPs**, **prevenci vstupu nových látek** - odstraňování, omezování, **registr zvláštních výjimek/přijatelných účelů** + **zavádění BAT/BEP postupů** (čl. 3, 4, 5 + přílohy A, B, C) -
- **nakládání s odpady** obsahující POPs environmentálně šetrným způsobem (čl. 6) = **pokyny (guidance document)**
- **implementační plán** (čl.7) = plán kontroly plnění = povinný
- obsahuje podrobný **mechanismus a kritéria pro případ zařazování dalších látek** (čl. 8 + příloha D, E, F)
- Pravidelně informovat o výrobě a použití POPs = **národní inventury** - GMP (čl. 9, 10, 11, 15)
- **pro rozvojové země obsahuje podporu - technickou a finanční pomoc (čl. 12, 13 a 14)**
- **Podávání zpráv** – o výrobě, použití a výskytu látek (čl 15) , hodnocení účinnosti úmluvy (čl. 16)
- **Čl. 17 - nedodržování úmluvy**

Nejdůležitější = Národní implementační plán. Proč?

Článek 7

- smluvní strana vytvoří plán implementace závazků Stockholmské úmluvy na národní úrovni (NIP) sekretariát ve spolupráci s experty připravil podpůrné dokumenty pokyny - Guidance = pro země, které nemají zkušenosti/znalosti = seznamy, na co by se nemělo zapomenout)
- Smluvní strana aktualizuje svůj Plán nejpozději 2 roky po vstupu změn v platnost - zařazení 9 nových POPs oznámeno deponitářem 26.8.2009, vstup v platnost 1 rok po té, tj. 26.8.2012 smluvní strany předají své aktualizované plány..
- Aktuální stav: zatím je ze 179 stran předáno 22 (stav k 5.4. 2015)
- dále definuje, kdo se má do tvorby Plánu zapojit a jak
- Finanční náročnost plánu = pro LDCs, DCs a CEITs - finanční pomoc

⇒ **plán kontroly plnění závazků**

Jak NIP vypadá?

- člení se podle úmluvy - výroba, použití, nakládání s odpady, odstraňování, omezování, kontaminovaná místa a jejich remediacce, monitoring, sdílení informací, výzkum
 - Ale i zavedení národního mechanismu koordinace - gesce, podpůrné orgány atd.
-
- + definuje priority a časové plnění
 - + obsahuje národní inventuru

GUIDANCE <http://chm.pops.int/Implementation/NIPs/Guidance/tabid/2882/Default.aspx>

Národní implementační plán ČR:

<http://www.recetox.muni.cz/nc/index.php?pg=cinnost--podpora-vykonu-statni-spravy>

Stockholmská úmluva - inventura

NIP tvoříme na základě nějakých znalostí/či jejich nedostatku

- základem je národní inventura - národní informace o výrobě, použití, odstraňování v odpadech, + úniky do prostředí = MONITORING
- inventuru využijeme rovněž dle článku 15 (podávání zpráv):
 - ✓ ukládá pravidelně informovat o výrobě a použití POPs, a výsledcích národní inventury
 - ✓ ale čl.15 už neříká kdy a jak = „o podrobnostech rozhodne COP1 - tj. rozhodnutí SC-1/22 ukládá podávat zprávy 1x za 4 roky
 - ✓ rozhodnutí SC-4/30 vyžaduje zahrnout i data relevantní pro vyhodnocování účinnosti úmluvy
 - ✓ MONITORING a rozhodnutí SC-5/16 žádá zahrnout do formuláře 9 nových látek a stanovuje termín podání zprávy č.3

Podávání zpráv čl. 15

- tyto výsledky dále předáváme ve zprávách sekretariátu - v elektronickém formátu - části A-D
<http://chm.pops.int/Implementation/Reporting/SecondReporting/tabid/750/Default.aspx>
- značný rozsah, zabere 2-3 měsíce (sběr dat + zpracování)
- 1. zpráva = r. 2008, byť prodlouženo = 45 zpráv
(z potřebných cca 140)
- 2. zpráva = říjen 2010 + 94 zpráv (aktuální stav)
- **3. zpráva (termín 31.8.2014) – období 2010-2013**

= úspěšnost odevzdání zpráv se zlepšuje, ale velmi pomalu, nutno zapojit mnoho subjektů, ministerstev, orgánů, dlouho trvá....
Elektronický dotazník není zcela ideální (user friendly)...

Vyhodnocování účinnosti úmluvy

Článek 16

- ukládá vyhodnotit změnu - jak se mění stav životního prostředí (znečištění POPs)
- zda se od posledního sledování odstranily či snížily úniky POPs z výroby a použití, z nezáměrné výroby a z nespotřebovaných odpadních zásob a odpadů
- Na základě rozhodnutí SC-2/13 byl vytvořen a SC-3/19 upřesněn návrh plánu monitoringu na celosvětové úrovni - tzv. **Globální monitorovací plán (GMP)**, který byl rozhodnutím SC-4/31 schválen, včetně první monitorovací zprávy za regiony

[Monitoring Reports](#)

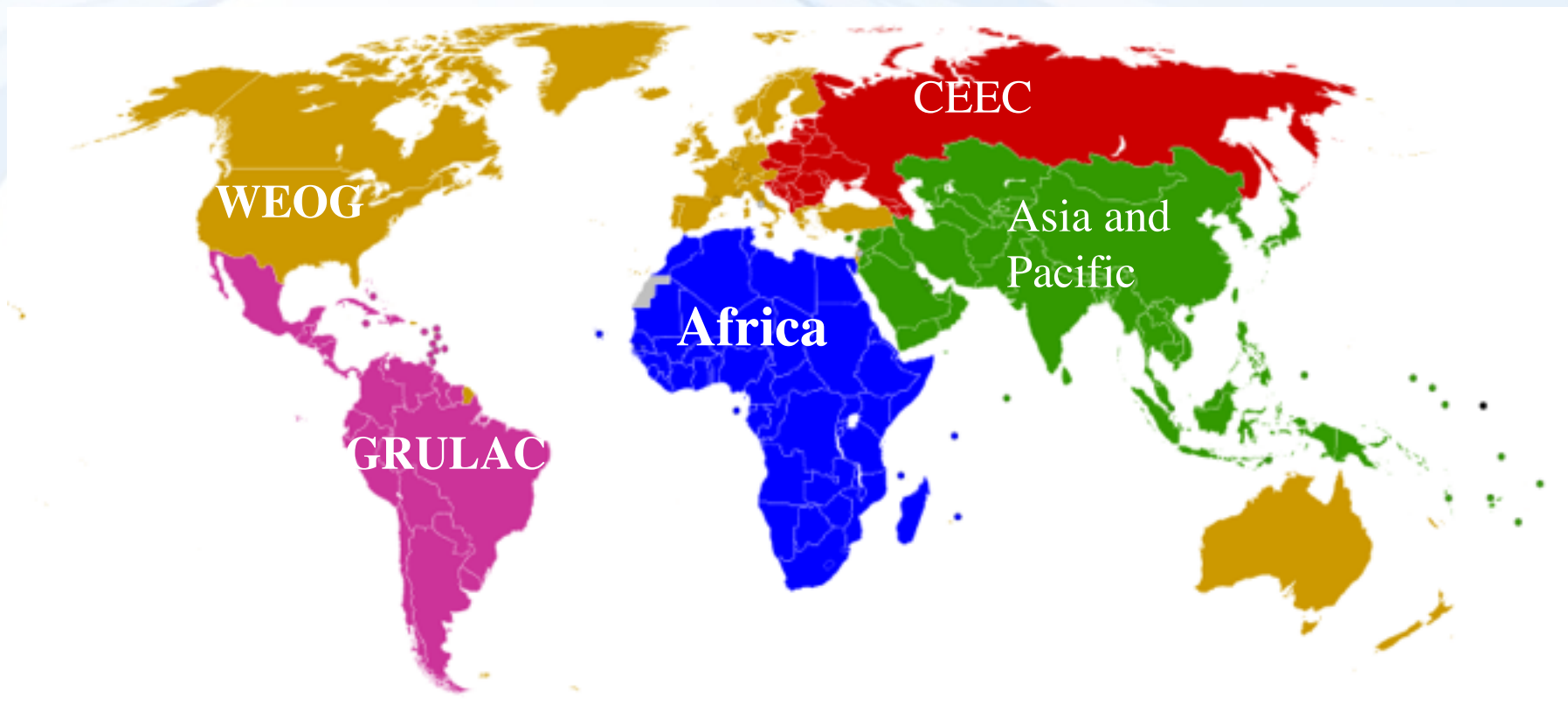

Monitoring POPs - GMP

- Existují dlouhodobé monitorovací programy ovzduší (polární oblasti - AMAP, EMEP...), ale nebyl pokryt zbytek světa - využití GAPS
- Podle pokynů expertní skupiny je potřeba vytvořit a monitorovat stav na “pozad’ových stanicích” v každém regionu+sledovat i mimo sběr dat 1x6 let (2008, 2014)
- Matrice - vzduch a mateřské mléko/krev (WHO - spolupráce)
- Data sbírána v 6 geografických regionech AFR, LAC, Pacific +Australia; NZ, Z,J a V Asia, sev. Amerika, Europa (include UN CEE), ale zprávy po geopolitických regionech

POPs GMP

5 UN regionálních skupin
First Regional Monitoring Reports (2008)
Second Regional Monitoring Reports (2014)

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

<http://www.pops-gmp.org>

Úmluva a ČR

Stockholmská úmluva česky

Úmluva vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv - české + anglické znění se vyhlašuje současně

- původní znění: č. 40/2006 Sb.m.s. (ke stažení <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=ss06040&cd=77&typ=r>)
- Přijetí přílohy G vyhlášeno jako č.24/2007 Sb.m.s a opravena jako č. 50/2010 Sb.m.s
- změny přijaté v roce 2009 (zařazení 9 nových látek) vyhlášeny jako č. 90/2010 Sb.m.s. (<http://www.mvcr.cz/soubor/sb043-10m-pdf.aspx>)
- Změny přijaté v roce 2011 (zařazení endosulfanu) vyhlášeny jako č. 11/2013 Sb.m.s.
- Změny přijaté v roce 2013 - (hexabromcyklododekan) vyhlášeno v Sb.m.s. jako č. 47/2015
- změny přijaté v roce 2015 – ratifikace dokončena podpisem prezidenta 12.10.2016, bude vyhlášeno ve Sbírce m.s. cca prosinec 2016

Související legislativa v ČR

- nařízení č.850/2004/ES o perzistentních organických znečišťujících látkách v platném znění
- Zákon o chemických látkách a směsích č. 370/2011 Sb. v platném znění → Sbírka mezinárodních smluv
 - + např. Usnesení vlády č. 1572/2006 Sb. o Národním implementačním plánu
 - + Usnesení vlády č. 810/2012 Sb. k aktualizovanému Národnímu implementačnímu plánu Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech na léta 2012-2017
 - + Usnesení vlády č. 862/2015 = informace o plnění aktualizovaného plánu a povinnost předložit další aktualizaci NIP do 31.7.2017

Zapojení ČR do orgánů úmluvy

Od počátku velmi aktivní smluvní strana!

zástupce regionu CEE v **byru** (Ing. Karel Bláha, CSc.) - ČR zastupuje region spojitě od roku 2007, předsedání COP5 - duben 2011, v byru do konce jednání COP6 (2013)

člen **Výboru pro hodnocení POPs** (prof. RNDr. Ivan Holoubek, CSc., (2005-2014) nyní RNDr. Pavel Čupr (do května 2018)

zástupci v **pracovní skupině pro Globální monitorovací plán** (GMP) (prof. Holoubek ROG a GCG od r. 2015 Ing. Šebková, prof. Klánová = expert na monitoring POPs v ovzduší)

Výbor pro vyhodnocování účinnosti úmluvy (prof. RNDr. Ivan Holoubek, CSc. 2016-2018)

ČR je rovněž členem iniciativy PEN = **PCB Elimination Network**

ČR od r. 2007 rovněž hostí **Regionální centrum pro zvyšování povědomí a přenos technologií** v regionu střední a východní Evropy – RECETOX, Masarykova univerzita v Brně = K.Šebková je ředitelkou Centra

Činnost Národního centra pro toxické látky

Národní centrum
pro toxické látky

- technická podpora výkonu státní správy a zastupování ČR v expertních skupinách, aktualizace strategií a plnění závazků, příprava zpráv a návrh politik a akčních plánů (Koncepce monitoringu POPs),
- POPs monitoring + monitorovací síť MONET - vzorkování prostředí a získávání dat pro národní inventuru
- výzkum a vývoj - vlastnosti, přenos a osud látek v prostředí, analytické a vzorkovací metody - chemie životního prostředí, ekotoxikologie, shromažďování technických, datových i jiných podkladů pro aktualizaci národní inventury
- sdílení informací www.genasis.cz - i ze vzorkování
- vzdělávání = tematická školení, konference a semináře, letní škola (mezinárodní),
- práce s veřejností - soutěže, informace, tisk připravuje a aktualizuje národní inventuru

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

MONET (MOnitoring NETwork)

- aktivní i pasivní vzorkování ovzduší, vod (cena, výkon, srovnání), více matric (Košetice)
- dlouhodobé sledování prostorových a časových trendů v distribuci POPs v prostředí
- sledování vlivu zdrojů podle typu + lokalita
- sledování dálkového přenosu POPs
- plnění závazků ČR vyplývajících z mezinárodních úmluv
- světově unikátní monitorovací sítě sloužící jako model

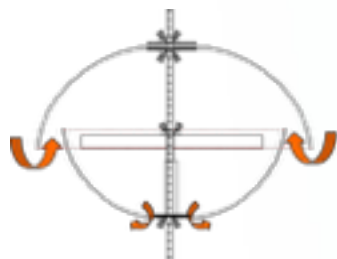
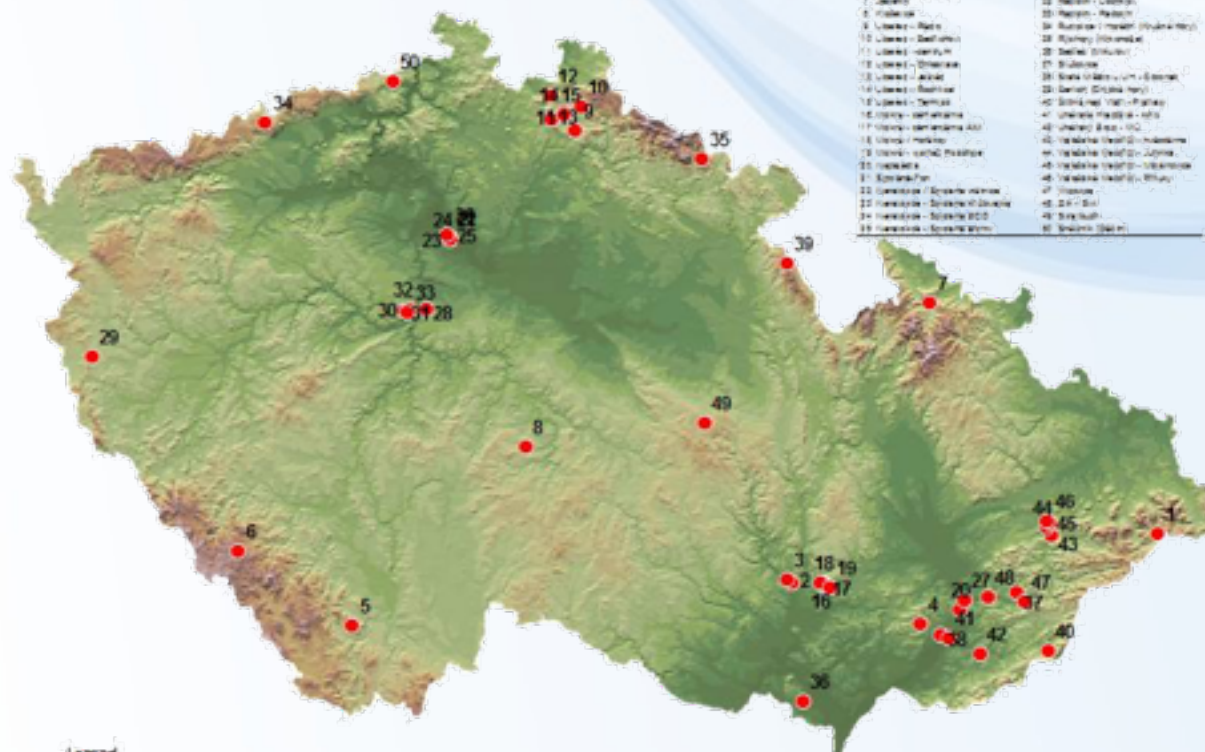
30-55 lokalit v ČR, optimalizováno na 1 pozad'ovou (Košetice) + dalších cca 10 stanic sledujících vliv lokality, zdroje a ročních období

MONET ČR

Číslo	Uzemní jednotka	Číslo	Uzemní jednotka
1	Brno - Starý Brno	28	Česká Lípa - Horní
2	Brno - Štefánik	29	Česká Lípa - Dolní
3	Brno - Žbítov	30	Česká Lípa - Mlýnský náhon
4	Břežany	31	Česká Lípa - Mlýnský náhon - západní část
5	Čáslav - střední část	32	Česká Lípa - Mlýnský náhon - východní část
6	Čáslav - severní část	33	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část
7	Čáslav - jižní část	34	Česká Lípa - Mlýnský náhon - severní část
8	Čáslav - západní část	35	Česká Lípa - Mlýnský náhon - jižní část
9	Čáslav - východní část	36	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - západní část
10	Čáslav - střední část	37	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - východní část
11	Čáslav - jižní část	38	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - jižní část
12	Čáslav - severní část	39	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - severní část
13	Čáslav - západní část	40	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - střední část
14	Čáslav - východní část	41	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - východní část
15	Čáslav - střední část	42	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - jižní část
16	Čáslav - jižní část	43	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - severní část
17	Čáslav - severní část	44	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - střední část
18	Čáslav - západní část	45	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - východní část
19	Čáslav - východní část	46	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - jižní část
20	Čáslav - střední část	47	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - severní část
21	Čáslav - jižní část	48	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - střední část
22	Čáslav - severní část	49	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - východní část
23	Čáslav - západní část	50	Česká Lípa - Mlýnský náhon - střední část - jižní část
24	Čáslav - východní část		
25	Čáslav - střední část		
26	Čáslav - jižní část		
27	Čáslav - severní část		
28	Čáslav - západní část		
29	Čáslav - východní část		
30	Čáslav - střední část		
31	Čáslav - jižní část		
32	Čáslav - severní část		
33	Čáslav - západní část		
34	Čáslav - východní část		
35	Čáslav - střední část		
36	Čáslav - jižní část		
37	Čáslav - severní část		
38	Čáslav - západní část		
39	Čáslav - východní část		
40	Čáslav - střední část		
41	Čáslav - jižní část		
42	Čáslav - severní část		
43	Čáslav - západní část		
44	Čáslav - východní část		
45	Čáslav - střední část		
46	Čáslav - jižní část		
47	Čáslav - severní část		
48	Čáslav - západní část		
49	Čáslav - východní část		
50	Čáslav - střední část		

Legend
 ● Lokality (PAS)

Centrum pro výzkum
 toxických látek
 v prostředí

Pro lepší zpracování dat na národní úrovni - kontaminace životního prostředí a jejich propojení

od r. 2005 vyvíjen **GENASIS** (Global ENvironmental ASsessment Information System), Globální informační systém pro hodnocení životního prostředí
první vzorek 1988

Cíl

- datové úložiště
- data pro analytiku
- vizualizace pro odbornou i laickou veřejnost
- národní inventury

Matrice

- Vzduch
 - pasivní
 - aktivní
- Voda
- Srážky
- Půda
- Sedimenty
- Biota
 - jehlice
 - mech
- Lidské matrice
 - mateřské mléko
 - krev a plasma

www.genasis.cz

Datové zdroje

Poskytovatelé dat

- data RECETOX
- národní data
 - Ústřední a kontrolní ústav zemědělský
 - Český hydrometeorologický ústav
 - Státní zdravotní ústav
- globální data
 - Global Atmospheric Passive Sampling (GAPS)
 - European Monitoring and Evaluation Programme (EMEP)
 - Arctic Monitoring and Assessment Programme (AMAP)
 - Integrated Atmospheric Deposition Network (IADN)
 - Světová zdravotnická organizace (WHO)
 - UNEP - projekty budování kapacit
 - LAPAN - síť v Latinské Americe
 - mořské plavby - mezinárodní vody

Aktivity ČR ve světě

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Regionální centra Stockholmské úmluvy (2012)

- Stockholm Convention Regional Centre for Capacity Building and the Transfer of Technology
- Nominated Stockholm Convention Centre

Regionální centrum pro budování kapacit a přenos technologií

- návaznost na článek 12 úmluvy
- SCRC Czech Republic sídlí v RECETOX
- založeno a nominováno v r. 2007,
- schváleno 2009, mandát prodloužen 2013 a 2015
- poskytuje podporu při naplňování Stockholmské úmluvy smluvním stranám v regionu střední a východní Evropy (CEE) i dalším zemím
- zaměřeno na nakládání s chemickými látkami a odpady obsahujícími toxické látky prostřednictvím budování kapacit (školení, vzdělávání, expertiza a podpora v mnoha oblastech).
- www.recetox.muni.cz/RC

Činnost se také týká dalších nástrojů - SAICM, Basilejská, Rotterdamská a Minamatská úmluva, Montrealský protokol a další regionální úmluvy

Podpora z regionu není velká, finančně podporuje pouze hostitelská země + konkrétní projekty z různých zdrojů (MŽP, Evropská komise, UNEP/sekretariát Stockholmské úmluvy, NATO)

Stockholm Convention
Regional Centre for Capacity Building
and the Transfer of Technology

RECETOX
The Centre is an Institute of the Faculty of Science, Masaryk University, which performs research, development, education, and expert activities in the field of environmental pollution by toxic chemicals.

monet
genesis
Centrum pro výzkum toxických látek v prostředí

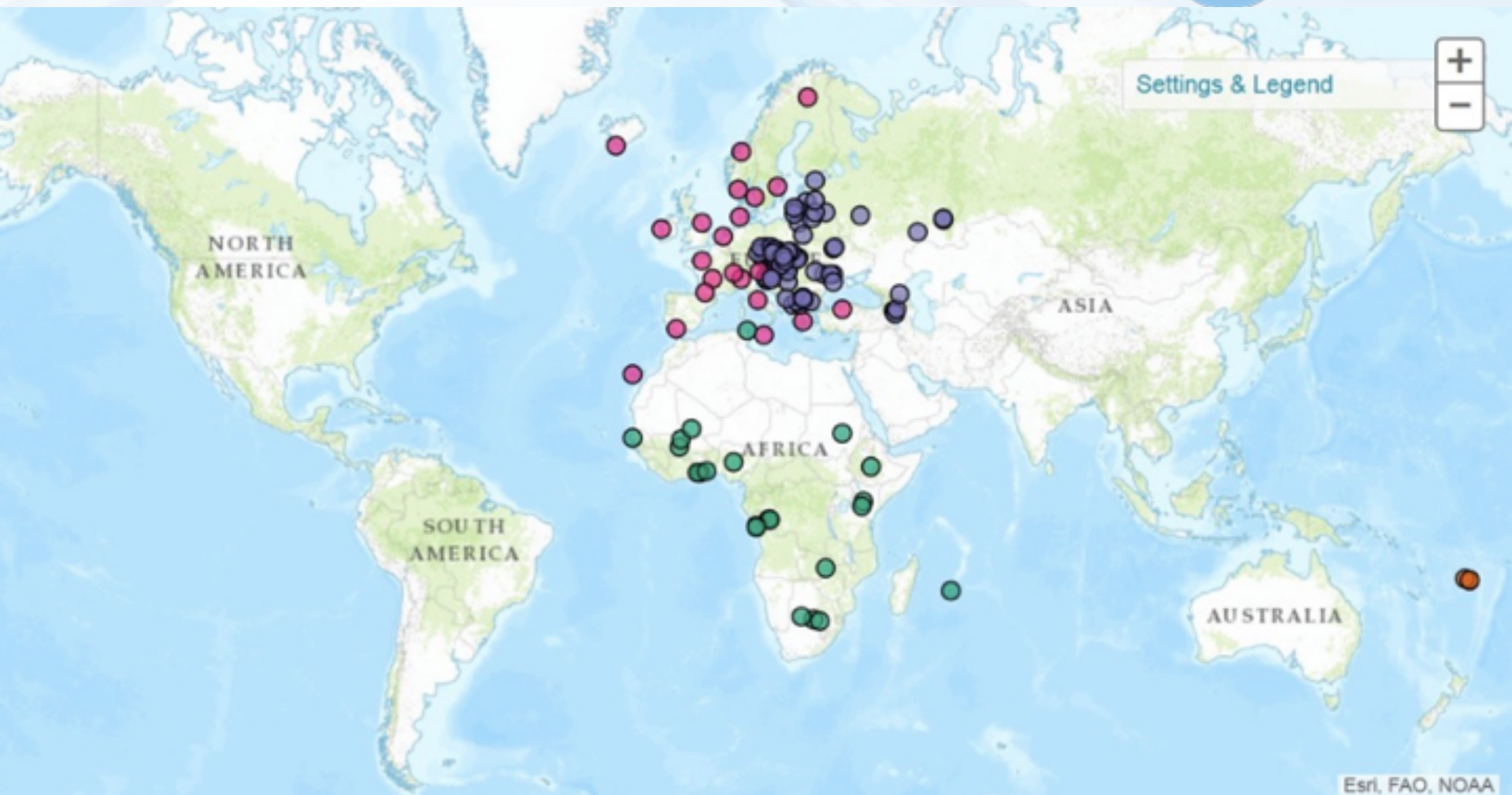
POPs-CMP
EDUCATION
INFRASTRUKTURA

NEWS
21.7.2014
MondraET project
21.7.2014
Cycling of persistent organic pollutants in the monsoon
18.7.2014
New project supporting the implementation of the Stockholm Convention
8.7.2014
ORANOCENT - Managing Risk of Cyanobacteria in European Water Bodies
Show all

CALENDAR
2014 - 19th 2014
Ordinary and extraordinary meetings of the conferences of the parties to the Basel, Rotterdam and Stockholm Conventions
24-29/6/2014
1th Summer School on Toxic Compounds in the Environment

Aktivity Regionálního centra Stockholmské úmluvy

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Esri, FAO, NOAA

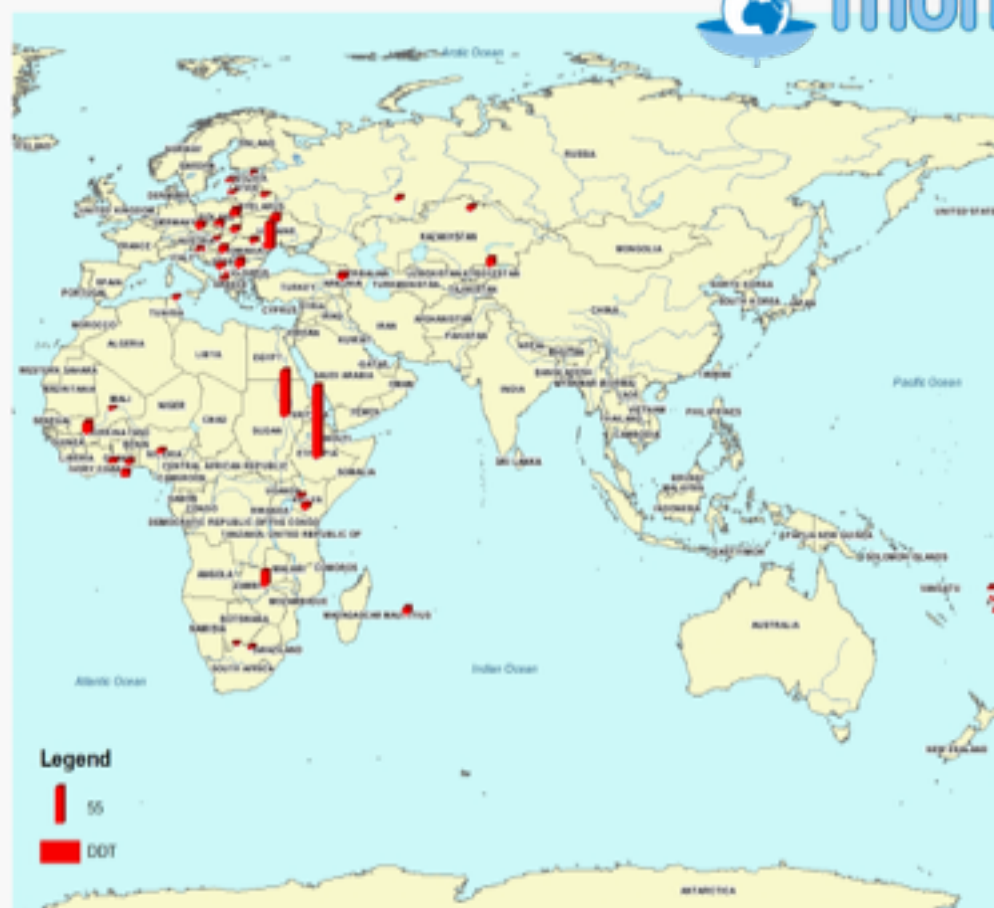
Aktivity Regionálního centra Stockholmské úmluvy (I)

- POPs monitoring
- MONET CEE
- MONET Africa
- MONET Fidji
- MONET Europe

Pasivní vzorkování
Analýzy v laboratořích
RECETOX

Aktivity Regionálního centra Stockholmské úmluvy (II)

Budování kapacit v regionu CEF
Afriky a dalších zemí Spolupráce
s dalšími centry

Akreditace laboratoří

Vzdělávání pracovníků

Návrhy monitorovacích sítí

Pomoc při tvorbě NIP

Analýza dat

Příprava společných projektů

Stockholmská Úmluva o POPs - závěr

Představa o obsahu úmluvy

- opatření ke snížení emisí POPs, prevenci vstupu nových látek – odstraňování, omezování, registr zvláštních výjimek/přijatelných účelů + zavádění BAT/BEP postupů (čl. 3, 4, 5 + přílohy A, B, C)
- nakládání s odpady obsahující POPs environmentálně šetrným způsobem (čl. 6)
- implementační plán (čl.7) = plán kontroly plnění
- obsahuje podrobný mechanismus a kritéria pro případ zařazování dalších látek (čl. 8 + příloha D, E, F)
- Pravidelně informovat o výrobě a použití POPs, národní inventury - GMP (čl. 9, 10, 11, 15)
- pro rozvojové země obsahuje podporu - technickou a finanční pomoc (čl. 12, 13 a 14)
- Podávání zpráv – o výrobě a použití a výskytu látek (čl 15) , hodnocení účinnosti úmluvy (čl. 16)
- Nedodržování úmluvy - čl. 17

Typy smluvních stran

- Vstup změny v platnost pro smluvní stranu (obecně – 1 rok od oznámení depozitáře)
- Výjimky:
- Opt-in a opt-out země
(uvedeno u stavu ratifikace, která smluvní strana je která)

Výjimky:

- **opt-out** = vznesení výhrady, do 1 roku od oznámení depozitáře o přijetí rozhodnutí (např. Nový Zéland u 9 látek)
- **opt-in** = musejí vydat specifický souhlas s přijetím rozhodnutí - tj. neplatí automaticky (15 zemí celkem)

Kariéra – problematika POPs

Možnosti uplatnění – článek v EST 2011 (Identifying the Research and Infrastructure Needs for the Global Assessment of Hazardous Chemicals Ten Years after Establishing the Stockholm Convention)

<http://pubs.acs.org/doi/pdfplus/10.1021/es202751f>

10 bodů/oblastí – zdroje, přenos, perzistence, monitorovací nástroje, budoucí trendy a scénáře (osud), globální monitorovací plán, GEOSS, budování kapacit, omezování negativních dopadů (alternativní látky/polární oblasti), využití znalostí z vědy v politice

- vědci – ovzduší, voda, biota, modely, databázové nástroje, analytické metody...
- spolupráce s průmyslem hot-spots - remediace/sanace – enzymy.../analýza rizik
- administrace úmluvy v národních orgánech – legislativní (ministerstva), kontrolní (inspekce), osvětová (NGOs, NC),
- budování kapacit – regionální centra, rozvojová pomoc...

Stockholmská Úmluva - aktuální otázky

1. Rozšiřování rozsahu úmluvy (12-21-22-23-26-?)- finance?
2. Problém nedodržování úmluvy
 - čl. 17 a chybějící dořešení
 - ratifikace změn - “opt-in” země, “opt-out” země
5. Rozsah financování úmluvy – GEF6 (do konce roku 2016)
3. Proces posilování spolupráce a koordinace mezi úmluvami
4. “technická pomoc”
 - Regionální centra (8+7+1)
 - Partnerství pro řešení problematiky DDT a PCB
 - Tvorba pokynů a návodů (BAT/BEP, NIP, reporting – aktualizace a jak dlouho ještě...)

A co dál?

další kandidátské látky

- **Uhlovodíky s krátkým řetězcem (SCCP)** – 2015 znovu, POPRC12 schválil v září 2016 a doporučil k přijetí na COP8
- + další možné k diskusi v budoucnu (trifluralin, dikofol, PFOA – perfluoroktanová kyselina
- Cyklické siloxany (D4), 17-alpha-ethinylestradiol,...?)

Dotazy ke Stockholmské úmluvě?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace tohoto předmětu je spolufinancována
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem
České republiky

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí